

N:o 20.

Ank. till Riksd. Kansli d. 13 Mars 1871, kl. 5 e. m.

Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande (N:o 5), angående framställda yrkanden om förändrade föreskrifter rörande skyldigheten att deltaga i kostnaderna för nybyggnad och underhåll af lokaler för folkskolan.

I afgifven motion (N:o 51) har herr *Sven Nilsson i Efveröd* på anförda skäl yrkat, det Riksdagen för sin del måtte besluta den förändring i 3 § af Kongl. Kungörelsen af den 29 Maj 1850, att kostnaden för anskaffande eller byggnad och underhåll af de inom skoldistriktet behöfliga lokaler för folkskolan måtte hädanefter bestridas gemensamt efter fyrktal af alla, som till staten erlægga bevillning efter andra artikeln.

Rörande skyldigheten att deltaga i byggnad af skolhus har Herr *Gustaf Jonsson* i motion (N:o 138) framställt enahanda yrkande, blott med den skilnad, att löntagare för det dem åsatta fyrktal måtte anses skyldige att deltaga i nämnda besvär endast till hälften mot öfriga beskattningsföremål.

Vid förnyad behandling af dessa motioner har Utskottet funnit, att, sedan vid 1865—1866 års riksdag åtskilliga förslag blifvit väckta om förändring af lagens bestämmelser om grunden för utgörande af kyrkobyggnads-skyldigheten, Rikets Ständer vid bemälda riksdag afläto en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan, det Kongl. Maj:t täcktes låta utarbeta och till kommande riksdag »meddela förslag till sådana förändrade stadganden angående deltagande i byggnad och underhåll af kyrka med hvad dertill hörer, äfvensom af sockenstuga och fattigstuga, att dessa åligganden blifva för medlemmarne af kommunen efter billiga grunder gemensamma.» Och anförde Rikets Ständer för denna underdåniga anhållan följande skäl:

»Hemmantalet utgör ej numera antaglig mätare af en jordbruksfastighets värde och följaktligen ej heller af den andel i allmänna utskylder, fastigheter billigtvis bör tillkomma, likasom dagsverks-skyldighetens fördelning efter matlag är obillig derutinnan,

Bih. till Riksd. Prot. 1871. 8 Saml. 2 Afd. 2 Band. 10 Häft.

att den fattige får utgöra lika många dagsverken som den i ekonomiskt hänseende bättre lottade. Vidare och då, såsom vanligen sker, kyrkobyggnaden verkställes medelst entreprenad, kan ej med visshet utredas, huru stor del af entreprenadssumman, som belöper på den ena eller andra fördelningsgrunden. Slutligen hafva qvarnverk, hvilkas deltagande i kyrkobyggnaden beräknats efter beloppet af åsatta räntan, blifvit från sådan ränta befriade, och en mängd fabriker hafva uppstått, som icke uti lagen äro upptagna bland de byggnadsskyldige, men enligt dess anda böra dertill hänföras. Att åter göra byggnadsskyldigheten till ett kommunalbesvär och sålunda låta hvarje person vidkännas detsamma i den mån han i allmänhet deltagar i utskylderna till kommunen, skulle säkerligen ej utgöra en tillfredställande lösning af frågan. Kommunalförfattningarne, ännu nya och i behof af åtskilliga jemkningar, skulle, i fråga om sådana skyldigheter som, en gång fullgjorda, först efter en lång tids förlopp återkomma och härigenom blifva då så mycket mera tryckande, icke kunna vinna full tillämpning utan att för mången förorsaka öfverdrifna kostnader. Betraktar man blott förhållandet med embets- och tjenstemän, hvilka icke kunna fritt välja sin boningsort och ofta endast en jemförelsevis kort tid bo inom samma församling, finnes lätt, huru obilligt det vore, om de vid förefallande kyrkobyggnad skulle deri deltaga för sin lön i samma förhållande som fastighetsegare för sin fastighet.

Hvad här yttrats för att visa befogenheten af förändrad lagstiftning med afseende på skyldigheten att deltaga i byggnad af kyrka med hvad dertill hörer, afvensom af sockenstuga och fattigstuga, anser Utskottet ega full tillämplighet i fråga om anskaffande och underhåll af tjenliga lokaler för folkskolan, och det desto heldre som kostnaden härför, enligt 3 § i Kongl. folkskolestadgan, »skall, der ej annorlunda öfverenskommes, af alla inom distriktet boende utgöras, efter de grunder, som inom orten följas i fråga om kyrkobyggnad». Härtill kommer vidare, att, då förbemälda § i folkskolestadgan, sådant den lyder enligt Kongl. Kungörelsen af den 29 Maj 1850, föreskrifver, »att verk och lägenheter, som äro från kyrkobyggnad befriade, i kostnaden för skolhus, såvidt den efter hemmantal utgår, skola deltaga i mån af den rösträtt dem vid sockenstämma, i jemförelse med hemman, tillkommer», denna föreskrift numera svårligen kan tillämpas, hvadan en förändring i lagstiftningen i berörda afseende redan af denna anledning påkallas.

På grund af dessa skäl får Utskottet alltså vördsamt hemställa, det Riksdagen måtte besluta att i underdånighet anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och till Riksdagen meddela nådigt förslag till sådana förändrade stadganden angående deltagande i byggnad och underhåll af skolhus, att dessa åligganden blifva för medlemmarne af kommunen efter billiga grunder gemensamma.

Stockholm den 13 Mars 1871.

På Utskottets vägnar:

O. E. L. Dahm.